

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 22. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditor'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera nici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 1830 Martiu 1865.

Insciintiare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Român“

pe patrariulu alu doilea (Aprilé, Maiu, Iuniu) alu anului 1865. Pretiulu pe unu patrariu de anu: pentru Sabiu 1f.75 xr.; pentru districte si provinciile Monarchiei austriace 2 f.; pentru Principatele române unite si preste totu strainatate 3 f.

Abonamente se priimescu si pe jumetate si pe trei patrare de anu.

Cei-ce dorescu a avé acestu diuariu, suntu invitati a-si tramite abonamentele in curendu, la

Editor'a „Telegrafului Român“ in Sabiu.

Telegramu privatu alu „Tel. Rom.“

Datu: Carlovitiu, 26 Martiu, 2 ore 58 min.

Sositu: Sabiu, 26 Martiu, 4 ore 45 min.

Esc. Sea D. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a a plecatu astadi (Domineca) la Vienn'a.

Meditatiuni asupr'a trebei banesci si monastiresci, ce competepartii române din fondurile si monastirile Metropoliei Carlovitiene, carea era comuna a Româniloru si Serbiloru.

Candu e vorb'a despre vre-unu obiectu bisericescu, de ori si ce soi, atunci aru fi gresiela a nu aduce judecat'a mea si convictiunile mele dupa adeverat'a fiintia a notiunei despre biserică.

Eu aflu predelipsa a stá pelânga acést'a convictiune, sciindu, ca spiritulu tempului, in care traimu, este preaplecatu a contemplá biseric'a si institutiunile eii dupa anumite notiuni speculative, dupa natur'a cea schimbaciósa a lucrurilor lumesci. Dar de ore-ce biseric'a si institutiunile eii suntu eflusulu naturalu alu invetiaturiloru lui Christosu, care nu se schimba, ci pentru tóte veacurile remâne acelasi si consecuinte, pecandu notiunile speculative scóse din natur'a lucrurilor lumesci suntu eflusulu convictiuniloru unoru ómeni singulari si cá atari potu sa fia schimbacióse, si in adeveru se si schimba, de órece convictiunile loru suntu legate de sciintie si cunoscintie, care apoi totdeun'a permitu posibilitatea unei desvoltári successive mai inalte, prin urmare se schimba dupa mesur'a perfectiunei, la carea au ajunsu barbati singulari invetiati in sciintie si cunoscintie: de aceea eu la espunerea opiniunei mele asupr'a obiectelor in cestiune me voiu tiné de notiunea bisericiei, si me voiu pazi tare, cá la judecarea unui obiectu bisericescu sa nu-mi iau refugiulu la lucruri lumesci; cáci marturisescu pe fatia, ca lucrurile cele lumesci suntu schimbacióse, ear cele bisericesci neschimbacióse; cáci cerulu si pamentulu voru trece, ear cuvintele Mantuitorului voru remané pentru totdeun'a.

Substratulu obiectului nostru este averea bisericésca, in limb'a bisericiei „Peculium Domini“, si monastirile.

Din descrierea vietiei Mantuitorului nostru, ce se cuprinde in s. Evangelia, ne convingemu, ca Mantuitorulu nostru a ntemeiatu biseric'a sea pe invetiatur'a cea domnedieésca fara de cea mai mica privire la vre-o impregiurare materiala, de órece si tint'a eii — castigarea imperatiei ceriurilor — este mai pre susu de totu materialismulu; de aceea si marturismu despre biseric'a lui Christosu, ca nici portile iadului nu o voru invinge, de órece ea nu cuprinde nimicu, ce aru fi de natura materiala si supusa stricaciunei, precum si tint'a eii nu este nici materiala, nici stricaciósa séu trecatóre, si prin urmare si mijlócele pentru ajungerea scopului eii celui sublimu nu suntu de natura materiala, suntu fara materialismu.

Nu este cu nepotintia absoluta, cá cineva, care au auditu

cele espuse de mine aici, sa ésa cu assertulu aceli'a, ca este de prisosu si fara scopu, a aduná bani spre scopuri bisericesci, a radica monastiri si a infintiá fundatiuni, dupace Christosu a ntemeiatu biseric'a fara privire la avere si fara vre-o avere, si dupace elu insusi n'au adunatu nici o avere spre scopuri bisericesci, ca prin urmare, necuprindiendu biseric'a ce-va materialu, póte fi cu totulu fara avere.

Respunsulu meu la acést'a este urmatorulu:

O reflexiune cá acést'a, vina dela ori si cine, póte esfi numai dintr'o confundare a notiuniloru, cáci cu totulu altceva este activitatea lui Iisusu Christosu la ntemeierea bisericiei, si altu ceva este activitatea nóstra intru sustinerea bisericiei. Pre Christosu lu vedemu lucrandu la ntemeierea bisericiei sele cu deplina potere domnedieésca; lu vedemu lucrandu cu tóte mijlócele recerute pentru ntemeierea bisericiei, care numai elu singuru cá Domnedieu le poteá avé; ori unde se aflá Christosu, Elu era invetiaturulu celu luminatoriu, instructoriu si conducatoriu, si totu loculu, unde petreceá, era o scóla, o casade rogatiune. Elu si numai Elu singuru, lumina din lumina, Domnedieu adeveratu din Domnedieu adeveratu, nascutu ear nu facutu; Elu, carele este de o fiintia cu Tatalu, prin carele tóte s'au facutu, — au intemeiatu biseric'a sea pentru tóte veacurile pe pétr'a credintiei, si aceea ni o-a relasatu nóue prin Apostolii si urmatorii sei spre pastrare si sustinere.

Sa mergemu acum la intrebarea: cum vomu pastrá si sustiné noi biseric'a Lui? La intrebarea acést'a numai asiá vomu dá respunsu multiamitoriu, déca vomu cere svatu dela faptele Apostoliloru si barbatiloru apostolesci, cari au priimitu conducerea bisericiei din mânilu lui Christosu. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

Vienn'a, 12/24 Martiu. Lupt'a parlamentara la senatulu imperialu capeta o dimensiune si prin urmare si o insemnatate mai mare, mutandu-se aceea de pe terenulu celu angustu alu comitetului finantiaru pe celu largu alu casei ablegatiloru, devenindu adeca lupt'a acum, intre partid'a ministeriala si cea opozitiunara, intre majoritatea si minoritatea casei de josu.

Dupa cum se amintise in corespondinti'a din urma, nepotendu-se mijloci o impacaciune intre regimu si comitetulu finantiaru alu casei ablegatiloru, in privinti'a pertractarei ambelor bugete pentru an. 1865 si 1866, acestu din urma si continua lucrările sale asupr'a bugetului an. 1865, pre care in scurtu timpu le si termina, incátu astadi bugetulu amintitu sta gat'a, in parte tiparitu, si in luna viitoare se voru si incepe desbaterile si pertractările in plenum asupr'a aceliu'a.

Separatu de acestu bugetu, comitetulu finantiaru, carele, cum se scie, se insarcinase si cu preconsultarea si reportarea asupr'a amendementului adeseori mentinatu alu cont. Vrints si asupr'a aceliu'a alu baron. Tinti, dintre care celu d'antâu privia la pertractarea combinata a ambelor bugete in contielegere cu regimulu, eara celu de alu doilea la pertractarea bugetului an. 1866, — si asternú dejá raportulu seu casei ablegatiloru, si in privinti'a acestoru done obiecte si pertractandu-se formalmente in siedinti'a plenaria de alataieri, se primica intregi propunerile aceliu'a, si anumitu: „cá in privinti'a amendementului cont. Vrints sa se treca la ordinea dilei; cá bugetulu an. 1866 sa se deá spre prelucrare unui comitetu nou statatoriu din 36 membri alesi din sinulu casei intregi, si cá in privinti'a aceliu'a sa se reporteze casei numai dupace va fini legea finantiaru intréga pentru an. 1865.“ In acést'a siedintia nu luá cuventulu, cá sa vorbeasca asupr'a obiectelor cestiunate puse la ordinea dilei, nimenea, afara de ministrulu Schmerling si referintele Dr. Herbst, si deórece atátu unulu cátu si altulu, dar cu deosebire Schmerling, carele intr'unu cuventu lungu espuse inaintea parlamentului tóta decurgerea lucrului impaciurei in rendu chronologicu, si mai pe urma adause, ca regimulu nu se sfiesce de desbate-

rea speciala a bugetului, ci din contra elu este in stare a-si aperi singuraticile capitule si positiuni din acelasi, — vorbira într'unu tonu forte domolu si impacinatoriu: era omulu indreptatitu a crede, ca ceea-ce nu se potu efeptu prin nenumerate silintie si cu mare perdere de timpu in comitetu, se va efeptu dintr'odata pe neasceptate in casa, adeca: *i m p a c a c i u n e a*. Pote ca mai la urma aru fi si ajunsu lucrulu acolo — caci moderatiunea adeseori decide victori'a; — deca nu propunea ablegatulu Toman, „ca sa se dea si bugetulu an. 1866 totu comitetulu celui pentru alu an. 1865 in pertractare,“ care propunere in sa cadu, radicandu-se la concludu propunerea comitetulu, pentru de a se alege adeca spre acestu sfarsitu unu comitetu nou. Comitetulu celu vechiu finantiaru, din modestia, nu potu face o astfelu de propunere pentru sine, dar acest'a se potea intelege si de sine. Destulu ca procederea acest'a a casei ablegatiloru, prin carea se riepta propunerea lui Toman, disgusta de totu pe comitetulu celu fostu, considerandu-o ca unu votu de neincredere pentru sine, ceea-ce in parte si era, cu privire adeca la unele persone ale aceluasi, care de altmintrea nu erau dintre capacitatile cele d'antaiu, si pre care majoritatea ministeriala aru fi doritu a le substitui cu altele. Acumu mintile toturoru erau ocupate cu acesta cestiune, in carea ministerulu reportu o victoria, eara opusetiunea o lovitura, si erau toti curiosi sa vadia rezultatulu alegerei comitetulu celui nou finantiaru. Pregatirile se facura din ambele parti, si se tinura si cluburi spre acestu sfarsitu; in sa ce sa vedi! — spre mirarea multor'a si preste tota asceptarea ablegatiloru — esi rezultatulu celu mai favorabilu pentru opusetiune la alegerea facuta in siedinti'a de astadi, alegendu-se adeca de membrii ai comitetulu finantiaru nou doue p'arti din opusetiune si de abia a treia parte din majoritatea ministeriala. Imprumutulu de alaltieri se dedu asiadar indesatu si cu verfu partidei ministeriale indreptu. Causele acestei cumplite caderi a ministerialiloru, ca a majoritatei camerei, suntu mai multe, — se pote in sa preste totu dice, ca politic'a de a schimbá comitetulu celu vechiu cu altulu nou, a fostu gresita.

In urm'a acestoru evenimente, spiritele ceva mai domolite acum iarasi se iritara. Incatu se aude, vede si cunoște, nici ministerulu nici opusetiunea nu va slabi din itie; — deci, judecandu dupa starea lucrurilor de astadi, deca nu mai curendu, dar apoi mai tardiu ceva mai ca va trebui sa urmeze ruptur'a prevediuta si temuta inainte de ast'a cu catu-va tempu. Si apoi ce va urma atunci? Cei mai multi credu: ca *absolutismulu!* — (Capetulu va urma.)

In caus'a drumulu de feru transsilvanu, despre care acum s'aru poté scrie tomuri intregi, vomu comunica pe scurtu numai atat'a, ca ea se amanase in urm'a propunerei lui Skene: ca statulu sa cladésca lini'a acest'a pe spesele sale. In siedinti'a comitetulu din 8/20 Martiu ministrulu de finantie Plener se dechiara cu energia incontr'a acelei propuneri; ear dupa unele scene de iritatiune intre Skene si ministrulu, cestu din urma parasi sala, ear comitetulu hotari, a'ntrebá pentru spesele cladirei pre directorulu drumulu tis-sanu, d. Schimke, care are sa comunice comitetulu datele recerute in scrisu. Aci stámu acum cu drumulu nostru.

Din Ungari'a avemu doue sciri mai importante pentru noi: un'a, ca la Locoteninti'a ungrésca s'a impegatu unu referinte anumitu pentru causele bisericesci si scolare gr. or. in persón'a d. consiliaru de instructiune *Constantinu Ioannovicu*: alt'a, ca vietia lui Iuliu Cesare, scrisa de Imperatulu Napoleonu III, prin d. redactoru alu „Concordiei“, *Alessandru Romanu*, s'a tradusu si cu voi'a inaltulu autoru se va publica si in limb'a romána.

Sabiu in 15 Martiu. Escellenti'a *Sea Domnulu Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Sigauna*, precum spune telegramulu din fruntea foii nostre, impreuna cu *Preasant'a Sea Dlu Episcopu alu Aradulu Procopiu Ivacicovicu* si cu ceialalti deputati románi au parasitu Carlovitiulu, cei d'ntaiu in 14/26 ale curentei, si au plecatu la Vienn'a, ear ceialalti se intorsesera inca mai nainte la ale sale.

Corporatiunea romána ori catu au doritu o complanare amicabila a lucrurilor banesci si monastiresci cu coreligionarii Serbi, totusi n'au potutu ajunge la scopulu doritu, de orece deputatii Románi cu Archiereii loru si-au pusu dreptu punctu de manecare bas'a confessiunala, ear Serbiu cu Archiereii loru au remasu pelanga principiulu eschisivu nationalu.

Numai doue intalniri au avutu Románii cu Serbiu, si de si la propunerea partii serbesci s'au invoitu Románii la cercarea unei complanatiuni fara privire la calculi speciali si la date aritmetice, totusi rezultatulu au fostu secu, pentruca Románii au cerutu 500,000 fl. la care Serbiu au respunsu cu 100,000 fl., apoi Románii s'au lasatu si la 400,000 fl., dar Serbiu de maximulu loru au enunciatu

sum'a de 200,000 fl. Si fiindca Serbiu n'au vrutu sa dea mai multu, ear din cele patru monastiri din Banatu nici un'a n'au vrutu sa lase pe partea Románilor, era lucru firescu, ca sa incete negociatiunile mai departe, precum s'au si intemplatu, si asiá caus'a acest'a nedecisa acum se va asterne la locurile mai inalte spre decisiune finala.

Fara cea mai mica preocupatiune potemu dice pe bas'a toturoru sciriloru ce avemu, ca partea romána s'a portatu la Carlovitiu in decurgerea de patru septemáni cu intielepciune defecata si barbatésca, asiá incatu acest'a nu o voru poté trage la indoiela nici insisi contrarii loru. Din contra, precum amu amintitu si pana acum, acest'a nu se pote afirma si cu privire la partea serbésca; caci ei au documentatu o portare plina de patima si stapanita de sumetia nationala de totu contraria naturei lucrurilor bisericesci. Ei dicu, ca suntu fericiti, caci se afla in stapanirea fondelor bisericesci si a monastiriloru, si din acesta stare de „*beati possidentes*“, deducu, ca acelea suntu averi nationale ale loru, in sa din bunavointia si iubire cãtra confessiunaliu loru voru sa le dea de acolo si acestor'a ore care parte.

De aceea sa nu ne surprinda vestea aceea, ca impacatiunea nu s'a potutu ajunge din caus'a cuventulu celui de totu arogantu alu coreligionariloru Serbi, de orece prin sumetia si aroganti'a unei partide se zadarnicesce ori si ce intreprindere, fia acest'a povetiuita si de cele mai bune si mai oneste intentiuni din partea celeialalte partide.

Si asiá nu ne remâne alt'a, decatu a vedé catu mai curendu transpunerea fratiloru nostri banatieni in jurisdictiunea Mitropolitulu loru si a Parintelu Episcopu Aradanu, ca apoi sa ne potemu bucura catu mai ingraba si de noulu Episcopu alu Caransebesiului, si a-lu vedé in mijloculu turmei lui cuventatore, carea doresce a-lu primi si a se mangaiá cu pastorirea lui precum doresce cerbulu insetatu de isvorele apelor.

Esc. *Sea Gubernatorulu, Contele Crenneville* a n'treprinsu in 14/26 Martiu o calatoria oficiosa pela locurile cele mai lipsite ale tiei.

De sub *Petra Craiului* 28 Febr. 1865. Candu jurnalele nostre desbatu cu seriozitate ceea ce ne este mai scumpu, educatiunea si instructiunea poporulu nostru; candu se pare ca ele punu mai multu pretiu pe acest'a decatu pe vietia politica, caci aceea ne face maturi pentru acest'a; candu discutele pentru inaintarea crescerei si pentru mijlocele cele d'antaiu ca sa potemu dobandi mai iute o vietia trainica poporulu nostru ajunsera la ordinea dilei; atunci eu pe catu me bucuru, mai pe atat'a me si intristezu. Nu me potu bucura, fiindca me temu ca foculu loru curendu se va poté stinge. Curendu voru poté fi nadusite de vr'o polemica séu de vr'o cauza politica ori cine scie de ce, si rubric'a educatiunei va fi delaturata, pentruca, strictu luandu, chiamarea jurnaleloru politice nu e aceea, despre carea vorbimu.

De aceea dar, fiindca — haru Domnulu — a venitu la ordinea dilei si educatiunea, mi i-au voia a-mi areta si eu o dorintia. Nu e alt'a dorinti'a mea, decatu aceea, ca creșterea séu educatiunea poporulu románu, carea inca e intielenita, sa-si aiba organulu seu, care sa o destielenésca, si de care sa nu me temu ca va tacé. O asemenea scriere sa continue desvoltarea ne'nterruptu si sa arete bazele si modulu educatiunei nostre si sa mai arete apoi anume pe unde se stignesce ea.

Asta chiamare mi se pare o aveá „*Organulu pedagogicu*“. Elu era salutat. Redactorulu lui era celu mai nimeritu. Si care sa fia caus'a ca a incetatu? A esitu dora numai pentru buna dimineti'a, numai pentru unu anu? Ori n'a fostu sustinutu? S'aru poté? Candu elu preste recomandarea altoru jurnale s'a recomandat singuru mai multu. Au dora principiulu, din care deduse elu desvoltarea, nu l'a potutu continua?

Nici intrebarea d'antaiu, nici cea din urma nu potemu crede ca aru fi fostu caus'a. Mai curendu credemu ca va fi fostu aceea caus'a incetarei lui, din carea au incetatu si „*Revista Carpatiloru*“, acea cauza, din carea D. Sionu intr'o poesia oferi ostentintiele sale focului; voiu sa dicu: disgustulu carturariloru románi de cãtra cetitu séu pote si egoismulu. Asia pote dice despre acest'a, candu asiá pote numerá prenumeranti Organulu, care i-au avutu in cerculu Brasiovulu, unde suntu numai Preoti cu Invetiatori 80, cari trebuiau sa-lu aiba, atunci usioru asiá pote conchide si la alte locuri, si asiá la caus'a incetarei lui. Pan' atunci in sa provocámu pre D. Popescu, care-si alese professiunea acest'a, sa continue jurnalulu séu sa ne spuna, ce impregiurare l'a facutu sa inceteze? *) Avemu tota dreptatea la acest'a, candu vedemu, la alte némuri câte jurnale esistu. Tote ramurile si au jurnalele lor: nu unulu, ci mai multe. La noi nici educatiunea

*) Caus'a e desvelita in prefati'a „*Computulu*“ aceluasi d. autoru, care opu a esitu acum in dilele acestea de sub tipariu. (Red.)

se nu-si aiba organulu seu? N'avemu organu eclesiasticu, n'avemu de comerciul si industria, n'avemu de agricultura, n'avemu câte si mai câte, si astfel nici pentru educatiune sa n'avemu? Cum vomu cresce cu spiritulu tempului? Cum ne vomu bolabani intre acei „musafiri“ pre cari va aduce drumulu de feru? Cum vomu fi maturi de a fi asemenea indreptatiti cu celelalte nêhuri?

Dreptacést'a, dar scólele ex officio sa fia detóre a-si aveá organulu lor, deca nu-si cunosc invetiatorii acést'a datorintia. *) Totu asiá aru trebui si bisericile sa-si aiba alu lor. Sa nu ne spariámu de 20 f. la jurnale, ci sa economisámu cei multi cari i dámu pe nimicuri!

Oradea mare in 21 Martiu 1865 c. n. In dominec'a trecuta adeca 7 Martiu c. v. in biserica gr. orient. româna de aici pe lângã serbarea sântei liturgii, la carea pontificá Rv. d. S. B. i. c. a protopopulu Oradei mari, si asistandu preotii locali cu noulu Diaconu (G. H.) si catechetu, s'a tinutu o serbatóre asiá dicendu: bisericesca—natiunala; cáci aici numai acum se publicá in biserica reinvierea Mitropoliei pentru Români din Ardealu si Ungaria de relegea gr. or. si denumirea de Mitropolitu a Escellentiei Sele D. Andreiú Baronu de Siagun'a in urmarea scrisorei P. S. S. Episcopului nostru diecesanu adressata cátra Veneratulu Consistoriu din locu. Dandu-se cetire publicatiunei mentionate, M. O. D. Protopopu accentuá in cuvinte pline de spiritu si zelu natiunala de o parte gratia Maiestatii Sele manifestata in privintia natiunei române, eara de alta parte ostenelele si activitatea Escellentiei Sele mitropolitului nostru dovedite atátu de eclatantu intru esoperarea actului presinte pentru noi de o insemnatate vitala.—

S'au inaltiatu rogaciuni ferbinti cátra Imperatulu ceruriloru pentru sanatatea si indelung'a vietia a Maiestatii Sele Imperatului nostru Franciscu Iosifu I., intonandu-se si imnulu popóreloru austriace;—dupa aceea intru sanatatea si fericit'a vietuire a Escellentiei Sele Mitropolitului si a bunului nostru Episcopu diecesanu.—

Cu acestea finindu-se solemnitatea, numai atát'a amu sa amintescu, si resp. sa dorescu, ca dare-aru Domnedieu, cá si credinciosii bisericii acestea inca sa fia petrunsi in inimele lor de asemenea acte solemne, ce se petrecu inaintea ochiloru lor; insa trebuie sa marturisescu adeverulu si sa dicu, ca o parte mare dintre densii privescu, dara nu vedu, asculta dara nu pricepu, priimescu, dara nu se insulfiescu de caus'a nóstra cea santa bisericesca—natiunala.—Ci abstragendu dela relatiunile bisericesci, potu afirmá cu tóta siguritatea, ca densii cadu departe de tulpin'a natiunei române. Si cum nu!—candu densii in svatuirile comunitatii atingátore de trebile bisericesci se folosescu de limb'a magiara, —ba si notariu inca au unu insu de religiune calvinu. (Se póte? Red.) Spre demustrarea asertiunei mele asiú poté servi si cu mai multe, —dara cugetandu ca angustimea coloneloru acestea foi nu mi iérta acést'a, me voiu restringe a aminti numai, ca erau tempuri, candu unii inaltiau stindardulu strainiloru si subt acel'a cugetau in retacirea lor a fi mai bine a se luptá, acolo aflau de bine a-si implini detorintiele cátra patria, ce numai le poté avé unu cetatienu, si in acestu labirintu uitandu-si de originea lor, subscrieau totu, ce erá dictatu acolo, fára privire la oftárele si ranele consangeniloru sei.—Insa sum mangaiatu in consciintia mea,

*) Cei mai multi, suntemu siguri, ca si-o cunosc, dar cu lefi adeseori sub 50 f. pe anu cum sa si-o implinesca! D. corespundinte si-arú castigá mari merite, deca ni-arú aretá si ca lea pentru radicarea starei invetiatoriloru.
Red.)

vedindu ca unii dintre densii si-au plánsu si-si plángu pe catele,—éra Domnedieu e pré induratu si-i va iertá, si de si-guru si natiunea mama i va reprimi in sinulu seu.

In urma observezu, ca si aicea suntú esceptiuni, si astfel de Români, cároru numai asemenea potemu postú; dara acesti'a suntú in minoritate.
Nepos.

Incetarea stárei de assedia in Galiti'a.

Dupacum espuseramú pe scurtu in nr. din urma, starea de assedia in Galiti'a si Cracovi'a va incetá cu 6/18 Aprile. Ordinatiunea privitóre la acést'a, ce s'a publicatu la Leopolea in limb'a germana si polona, este urmatórea:

In urm'a p. n. decisiuni din 6 Martiu a. c. se ordina:

1. Din 18 Aprile 1865 incependu, starea de assedia in regatulu Galitiei cu Cracovi'a este stersa, si diu diu'a acést'a esu din valóre mesurile esceptionale luate pentru esecutarea si mantinerea stárei de assedia;

2. Cercetárele, ce voru mai fi pendinti in 18 Aprile 1865. la judecatoriile militare contra cároru va persóne civile suntú a se suscepe din partea competintiloru judecatorii civile, dincontra apelári contra sentintiloru, ce s'aru fi adusú din partea judecatoriiloru militare asup'r'a persóneloru civile, remánu rezervate competintiei judecatoriiloru superióre militare.

Leopole in 20 Martiu 1865.

Locotenintele si Comandantele generalu c. r.

Franciscu Baronu de Paumgarten m. p.

Principatele române unite.

Principatele iar atragu atentíunea Europei in modu neobíciniutu: procederea cea energiósa a Principelui Alessandru Ioann in-contra prepotentiei consulatelorú straine i atrage de o parte ur'a si batjocur'a, de alta parte stim'a si respectulu strainatáti; principele, ce a luatú asup'r'a-si sublim'a missiune a organizá unu statu romanescu modernu si a sciutu dá frunte cu atátea pedeci, ce i se puneau in cale, va sci delaturá si nuorii acestea de pe orizontulu tieri se sele.—

Dupacum spune „Gen. Corr.“ din Vienn'a, legea pentru denumirea metropolitiloru si a episcopiloru, priimita de camer'a legislativa cu atát'a molatate si simtimentu nebarbatescu, a fostu priimita in fine, pelánga tóta opositiunea cea crâncena, si din partea senatului. Astfelu vedemu dar in Romani'a intemplandu-se unu ce neindatinatu in alte tieri; cáci peandú airea opositiunea este mai cu séma in cas'a ablegatiloru, ear consimtiamentulu cu regimulu in casele de susu séu senate, pe atunci in Romani'a vedemu, ca senatulu trebuie sa faca opositiune guvernului intr'o cauza multu momentósa, dar de camer'a legislativa pertractata fára pricepere chiara a importantiei ei. Dupa legea acést'a dar metropolitii si episcopii diecesani la propunerea ministrului de cultu se denumescu de principele. Cum se unescu legea acést'a cu libertatea bisericii in statu? Cum se unescu cu canónele, care oprescu mireniloru unu astfelu de amestecu in biserica? Cum se va sustiné biserica ortodoxa româna in curatien'a, securitatea si independintia sea fatia cu turburósele valori ale politice? noi din parte-ne nu potemu pricepe; marturissimu insa, ca ne cuprindu ingrijiri serióse si grave, candu cugetámu, ca biserica in Romani'a póte decadé, mai curendu ori mai tardú, la tristulu rolu de róba, de instrumentu alu politicei dilef.

Dlu Negri, agerulu aginte alu principatelorú in Constantino-pole, dupa petrecere de câte-va septemâni in patria, a plecatu la postulu seu, ducendu cu sine unu votu alu camerei si senatului, ce-lu impoternicescu a urcá despagubirea pentru monastirile inchinate la 150 mill. lei, precum si documinte, prin care sa se argumenteze titlulu de dreptu alu principatelorú la acele bunuri. Dee cerulu, cá caus'a acést'a de importantia reprecaculabila pentru Romani'a sa reésa in favórea ei!

FÓITIA „TELEGRAFULUI“.

Din Fóia Societátií lit. in Bucovin'a mai reproducemu cá mostra despre valórea acestui organu si urmatoriulu cuventu alu D-lui Alessandru Hurmuzachi:

Trei umbre.

Mihi videtur acerba semper et immatura mors eorum, qui immortale quid parant.

— Memoria durabit si vita meruimus. Plin. Epist.

Diligentia omnibus in rebus plurimum valet. Hoc precipue colenda est nobis, hoc semper adhibenda, hoc nihil est quod non assequatur. Cic. de or.

Póte ca cere preamultu rabdarea Dloru Vóstre, deca acum, la sfersítulu siedintiei nóstre, ve ceru voi'a de a ve spune si eu din parte-mi putíne cuvinte. N'asiu face-o inasa, deca n'asiu avé unu indemnu seriosu spre acést'a, si deca n'asiu poté sperá, ca aceste cuvinte voru aflá aprobare, ba si resunetu in inimele Dvóstre.

Asta incredintiare, Domniloru, mi-au datu curagiulu de a

Ve mai retiné inca cate-va minute, in cari sa ne implinimu o santa si scumpa detoria. Adunati, cum suntemu aici, intr'unu cugetu si 'ntr'o simtíre, ne-amu ocupatu mai multe óre de interesele celorú vii, celorú de acum si celorú ce voru veni dupa noi, ne-amu ocupatu de interesulu celu mai santu si demnu si binecuventatu, de a contribuí adeca dupa mesur'a mai mare séu mai mica a poteriloru nóstre la unu scopu mare si mantuitoriu: la sporirea cultúrei si prin urmare a reinvierii natiunale. Amu avutu dara in privire presentulu si viitoriulu, si de aceea dicu, ca amu implinitu o detoria cátra cei vii.

Eu mi-amu impusu missiunea dorerósa, de a ve abate pentru unu minutu ochiulu si cátra cei morti. Intervalulu dela ultim'a nóstra adunare, anulu din urma anume, au adusu Româniloru o grea lovitura, o mare dorere: in acestu tempu amu perdutu trei barbati din cei mai alesi, inainte mergatori si luptatori puternici pentru desvoltarea si mantuirea natiunala. Natiunea intréga i jelesce, si pretotindeni unde vietia

nationala și publică e mai deșeptată, mai puternică, mai intensivă, pierderea acestor barbati fu privită că o nefericire publică și memori'a lor serbata cu demnitate.

Noi nu am ajuns încă până acolo, — trebuie să o recunoștem și o marturisim cu dorere — de a face serbări a-nume în onora acelor'a, cari au lucrat, s'au luptat și s'au jertfit pentru onora, pentru luminarea și pentru mântuirea noastră; totuși credem că nu e Românu sincer și cultu în țier'a noastră, după cum de sigur nu este nimenea aici între noi, carele nu s'aru fi cutremurat de viu'a și adânc'a dorere, cându au auditu — un'a după alt'a — scirile triste de mórtea lui Andreiu Muresianu, a lui Barnuti și a lui Maiorescu!

I-amu numitu, Domniloru, și acum sciti de cari morti voiamu să vorbescu. Nu voiu face aici laud'a lor, nu, ca și tempu mai lungu, și poteri mai bune s'aru cere spre acést'a. — Și — apoi, au dora singuru numele lor nu e laud'a cea mai buna? . . . Scimu toti, cine au fostu Muresianu: singurul poetu din Români, dara poetu adevratu, în totu cuprinsulu cuventului, bardulu, cantaretiulu celu mai popularu, carele se inspiră de tóte ideile, de tóte simliemintele ce miscau sufletulu, inim'a poporului, de tóta întristarea și dorerea acestui'a, dar totodata și de însufletirea, de curagiulu, de aspirarea lui spre viétia și libertate. Elu au cantatu „Deșeptarea Româniloru,” elu în acele versuri puternice, melodióse și inflacurate, cari au aprinsu sufletulu Româniloru, — ni-a lasatu unu imnu nationalu, carele se va cantá până ce va mai resuná o voce de Românu pe pământu, unu sunetu dulce alu limbei nóstre. De n'aru fi facutu mai multu decâtu acestu singuru imnu, încă aru fi elu unu ornamentu alu literaturii nóstre, și aru meritá omagiulu și recunoscintia noastră.

Pecându acestu cântecu versá entusiasmulu în sufletele fratiloru nostri Ardeleni, și-i pregateá de a-si dá viétia, a-si versá sângele pentru patria și libertate, pe atunci Barnuti numai cu autoritatea și incredere, pe care-i dá patriotismulu seu recunoscutu de toti, cu întiepciunea, energi'a, virtutea sea înalta și puterea cuventului seu diregeá și-i conduceá pe ei, unu poporu întregu, spre redobandirea dreptului, viétii și demnității nationale.

Eata cu unu cuventu însemnata, eata fapt'a cea mare, meritulu stralucitu alu lui Barnuti cá omu politicu. Dara și cá erudit, cá professoru, cá preotu cá omu, Barnuti e totu atâtu de însemnatu, totu atâtu de stralucitu. Abnegarea și virtutea lui totdeun'a au fostu de o potrivă cu erudițiunea, cu patriotismulu, cu jertfirea sea. Rare ori unu invetiatoru au întielesu mai bine misiunea sântă și înalta de professoru și au semenatu mai bune și binefacătoare invetiaturi între junime, rare ori unu preotu au iubitu și au aperatu mai bine, mai curagiosu biserica și dropturile ei, anume acelu mai necesariu și cumpanitoriu alu cârmuirii sinodale, — rare ori unu omu au datu mai frumoșe pilde de virtute și jertfire, rare ori unu omu au fostu mai sirguitoriu și iubitoriu de sciintie decâtu elu, carele după ce au fostu professoru, de dóue ori s'au facutu studinte, — numai și numai cá acum pe alta cale, pe calea sciintiei, sa lucreze totu pentru scopulu maretu alu viétii sale: sporirea și luminarea natiunii sale.

Acestui scopu, acestei cauze sante și comune, care pretotindeni este și trebuie sa fia totu un'a, care și pe noi astadi ne-au adunatu aici, — au închinatu și Maioresculu tóta esistintia sea, mîndu pelânga o erudițiune adenca, zelulu celu mai ferbinte, o activitate și energi'a neprecurmata. Cercetările și studiile lui, adenci și serioșe, despre limba, despre istoria și drepturile politice ale Româniloru, luptele și lucrările lui necontenite, au fostu probe și fructe pretioșe ale patriotismului și ale sciintiei sale. Dorim și sperâmu, ca tóte aceste lucrări, cá și acele ale lui Barnuti se voru aduná de mani pioșe și iscusite și voru fi monuminte de meritulu acestor barbati, isvoru de invetiatura, de luminare pentru natiune, și de învătire pentru literatur'a româna.

Numindu, Domniloru, pe acesti barbati, însemnandu numai în fuga jertfirea și cele mai puțin din meritele lor — credem că cu o inimă și cu unu glasu recunoștemu, cáta multamire le suntemu datori. Credem că recunoștemu cu totii datori'a ce ayemu de a pastrá și a onorá memori'a acestor'a, cari însii au fostu de onore natiunii nóstre, cá fii credinciosi, straluciti prin erudițiunea, zelulu și virtutile lor. Credem dara că ne vomu întâlni în cugetulu și în simliemintele nóstre, deca ve voiu invitá, Domniloru și fratiloru, cá sa aducemu aici acestor barbati buni și multu jaliti omagiulu publicu alu multamirii și alu venerării nóstre. Sa ne sculam dar, Domniloru, și cu caldura, cu tóta amorea și din adenculu sufletului sa dicemu: Amintirea lor sa traiască în eternu în inimile nóstre și ale urmasiloru nostri!

Amu dîsu, Domniloru, și de sigur ne bucurâmu cu iotii de a fi implinitu acestu actu de pietate. Potu sperá dara și eu, că voiu fi dobanditu aprobarea Dloru-vóstre, deca amu chiamatu aici între noi, umbrele luminóse ale acestor barbati. Astfelu, Domniloru, vechii Egipteni aveau datina, de a aduce la serbările, la adunările lor câte unu mortu, nu atât pentru cá sa aduca aminte celoru vii, cátu de trecătoare e viétia și bunurile ei, ci mai multu pentru cá sa-i întarésca în bine, amintindu-le însusirile, faptele, virtutile celoru morti.

Amu urmatu acestei datine; sa urmâmu esemplulu acestor buni, demni și bravi Români.

E de trebuintia, Fratiloru și Domniloru, e de necesitate neaperata pentru noi mai multu decâtu pentru ori-cine, de a ne inspirá după potintia de aceste esemple maretie, de a ne însusi calitătile lor. Dicu, că pentru noi acést'a e mai de trebuintia, și me veti întielege usioru, sciindu, cá și mine, că pusetiunea noastră e mai grea, mai izolata și dara mai periculoșă decâtu a tuturor fratiloru nostri din ori ce țiera. Nu potemu uitá nici odata, că izolati cum suntemu, în mic'a noastră patria, stâmu aici cá pe cóst'a mării, spre carea batu și lovescu necontenitu unde și valurile apei, spalându neprecurmata fatia ei și rapindu, maturandu cá pulberea și nasipulu totu ce e usioru și prin urmare fără resistintia.

Acele unde, Domniloru, acele valuri sunt elementele straine, morale și materiale, bune și rele, cari cu tempulu, cu sporirea și desvoltarea neaperata a tuturor referintiloru publice și private, cu fiacare pasu pe tóta diu'a se stracura la noi, navelescu asupra-ne și ne voru absorbi cu totul, deca nu ne vomu deșeptá mai pe deplin decâtu pânăcum, deca nu ne vomu tredi la o viétia întielesuala mai activa, deca nu ne vomu întinde tóte poterile, cá sa lucrâmu cu neadormire, cu zelulu celu mai ferbinte, cu energi'a barbatésca și neintreputa spre întarirea, asiá dara spre desvoltarea noastră morala și întielesuala, — ca numai atunci vomu poté sustiné lupta, ce în tóte dilele devine mai grea, numai atunci ne vomu fi asiguratu și întaritu esistintia noastră nationala cá o stâncă, pe care nu o voru surpá valurile, ci de care ele se voru frânge.

O potemu acést'a, Domniloru, că numai de la noi atârna, — după cum numai de la noi depinde otarirea, în vointia și în determinarea noastră sta de a învinge inamiculu celu mai reu și totodata celu mai puternicu, adeca: indiferentismulu, nepasarea, nelucrarea, pasivitatea și apatia, — și deca din contra vomu veghiá neadormitu și vomu lucrá fără nctare.

Ertati, Fratiloru, că ve spunu poté lucruri cunoscute; sciti însa că suntu lucruri, suntu adevăruri, cari nu se potu repeli destulu până cându esista. Si eata unu adeveru, pe care nu trebuie și nici se poté sa-lu negâmu. După ce se poté mesurá propasirea noastră în cultura, deșeptarea noastră morala, lucrarea noastră întielesuala? Cu cátu amu sporitu noi aici desvoltarea sciintieloru, a artelor, a literaturii nationala? Cu cátu s'au latitu gustulu și studiulu acestor'a între noi — ce studii serioșe amu facutu noi în tempulu din urma, ce cărți bune și folositoare amu produsu, ba câte de aceste s'au respanditu între noi — au aflatu multi și serioși cetitori — cá macar asta incuragiare, asta imbratisiare sa fi datu noi într'o mesura mai întinsa literaturii nóstre și acestor'a, ce se ocupa de ea? O scimu cu totii și pentru că scimu, vomu fi simtindu dorere despre asta stare a lucrurilor, recunoscendu că nu e buna și că trebuie schimbata, — că ne trebuie prin urmare tuturor'a o virtute mai înainte de tóte, un'a, care prinde locu de multe și e în sine cea mai roditoare: adeca sirguintia, lucrarea întielesuala. Studiulu sirguinciosu, specialu, adâncu, seriosu alu tuturor sciintieloru, alu artelor, alu literaturii, prelucrarea și popularisarea, dobândirea și respândirea acestor'a, a cunoscintieloru folositoare între noi, lucrarea individuala și lucrarea intrunita și concentrata, adâncita în obiectulu seu, atintita totu la scopulu celu înaltu, numai aceste ne voru poté mântui, numai aceste ne voru poté radica, întari și înalti'a spiritulu și consciintia nationala, numai prin aceste se va radica natiunea la rangulu celoru culte, civilizate și fericite.

Parte mica, a natiunii, datori'a noastră de a lucrá spre fericirea ei nu scade și nu se masura nici după întinderea țierei, nici după numerulu sufleteloru, ci din potrivă mi-aru paré, că cu cátu mai puțin suntemu, cu atât mai lucratori, mai zelosi și neadormiti amu trebui sa fimu. O facemu pentru noi însine. — Amu dîsu.

Corespondintia. D. I. M. Pentru porto defectuosu ne rugâmu a ni se rebonificá 20 xr.—C. G. C. în A. Avisulu tramisulu se poté publica numai după depunerea taxei de inse-tramite, calculata după fruntariulu „Telegrafului”. — I. C. Pest'a. Atinge unu lucru pertractatu în C. și cetitoriloru Telegr. ne-cunoscutu; de aceea nu se poté priimi: binevoiti a dispune.